

บทที่ 6

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “การอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูลาด้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของกลองปูลาและพัฒนาการของการตีกลองปูลาในดินแดนล้านนาหรือภาคเหนือตอนบน รวมทั้งความเป็นมาของกลุ่มลายคำและกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูลา ตลอดจนปัญหาของการดำเนินการกิจกรรมการอนุรักษ์การตีกลองปูลาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินการกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูลาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมและสำรวจได้ทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ และสำรวจพื้นที่ โดยเก็บข้อมูลจากประชาชน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลองปูลา (Klong Phu Cha Lanna) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ซึ่งจัดอยู่ในดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม ศาสนา ความศรัทธาและความเชื่อ ถือว่าเป็นกลองมงคลของล้านนา กลองบูชาหรือกลองปูลานั้น เป็น 1 ใน 5 กลองในตำนานประวัติศาสตร์พื้นบ้านภาคเหนือ เป็นกลอง 2 หน้า เป็นกลองหลวง ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา กลองหัวใจกลองลงอักขระเรียกว่า ยันต์น้ำเต้า เป็นกลองขุม (มีกลองขนาดต่างๆรวมกัน) มีกลองหลวงพร้อมกลองเล็กสำหรับใช้ไล่เสียงเป็นบริวาร คำว่า กลองบูชา ภาษาไทยและอักขระวิธีเขียนอักขรธรรมที่ใช้เหมือนกันแต่อ่านออกเสียงต่างกันว่า “กลองบูชา กับ “ก้องปูลา” กลองปูลา (ก้องปูลา) เป็นดนตรีชนิดเครื่องกระทบประเภทเครื่องหนัง ใช้ตีบรรเลงด้วยท่อนไม้ ในอดีตกลองปูลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในประเพณีพิธีกรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารในสังคมแบบจารีตล้านนาใช้ตีเพื่อบ่งบอกสัญญาณและกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน แต่ปัจจุบันกลองปูลาถูกลดบทบาทลง เนื่องจากมีเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบใหม่เข้ามาแทนที่เช่น หอกระจายข่าว หอระฆัง โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุชุมชน เป็นต้น ดังนั้น จึงมีการพยายามพัฒนาให้กลองปูลามีบทบาทเพิ่มจากที่เป็นอยู่ จากการเคยเป็นกลองที่ตั้งอยู่กับที่ก็ถูกทำให้ เคลื่อนย้ายนำเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อาทิ นำเข้าขบวนแห่ เป็น กลองเพื่อใช้เปิดพิธี เปิดงานต่างๆ ใช้เป็นเครื่องประกอบจังหวะเพื่อความบันเทิง และยังมีการประยุกต์เข้าประสมวงออร์เคสตรา ใช้เป็นเครื่องประกอบจังหวะประสมวงดนตรีพื้นเมือง ใช้เป็นเครื่องประกอบจังหวะประสมวงโยชวาทิตหรือแม้แต่การนำกลองปูลามาแข่งขันอีกด้วย

ในปีพุทธศักราช 2534 มีการรวมกลุ่มกันของนักศึกษาที่มีใจรักในศิลปวัฒนธรรมล้านนา รวมถึงมีอุดมการณ์ในการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา เกิดขึ้น ภายใต้ชื่อ “กลุ่มลายคำ” โดยเกิดขึ้นครั้งแรก ณ เรือนอนุสารสุนทร วิทยาลัยครูเชียงใหม่ หรือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในปัจจุบัน มี รองศาสตราจารย์ปรีชา สุทธปริดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา มัชฌมบุรุษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลมูล จันท์หอม และอาจารย์ยุพิน เข้มมุกด์ ได้ให้ความเมตตาสนับสนุนให้มีสถานที่ปฏิบัติงานอยู่ ณ เรือนอนุสารสุนทรได้รับความเมตตาจาก พ่อไกรศรี นิมมานเหมินท์ ปราชญ์แห่งล้านนา ตั้งชื่อให้ว่า “กลุ่มลายคำ” โดยกลุ่มดังกล่าวมีพันธกิจร่วมกันคือการสร้างสรรค์ และสืบสานลายศิลป์ลายพ่อนนาฏลีลา ลายคนตรี ลายช่างภูมิปัญญา และลายขบวนของล้านนาให้คงอยู่สืบไป มีทำหน้าที่อนุรักษ์และเผยแพร่การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาและสืบทอดภูมิปัญญาต่างๆ เช่น พ่อนดาบอักษรล้านนา การพ่อนผางประทีปแบบไทลื้อ พ่อนหางนกยูงไทจีน พ่อนกำลายแบบต้นฉบับ สืบสานประเพณีพิธีกรรมการไหว้ครูศิลปะล้านนาแบบโบราณและการตีกลองปูกาล้านนาที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อครูแม่ครูผู้สาธารณะชน

ที่ผ่านมาถึงแม้ว่ากลุ่มลายคำจะมีพันธกิจในการอนุรักษ์สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมล้านนาไว้ด้วยกันหลากหลายแขนงอาทิเช่น การตัดตุ่ง การตีกลองปูกา การพ่อนดาบเจิงอักษรธรรมล้านนา เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มลายคำกลับมองว่าวัฒนธรรมและองค์ความรู้เกี่ยวกับการตีกลองปูกาควรที่จะได้รับความสนใจและเอาใจใส่เป็นอันดับแรก เนื่องจากปัญหาที่กล่าวมาแต่ข้างต้นแล้วว่ากลองปูกาแบบล้านนาอยู่ในวิกฤตการณ์ของความเสื่อมเสียที่จะเลือนหายไป ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้ โดยการมุ่งเน้นในการค้นหารูปแบบและแนวทางในการการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูกาล้านนาของกลุ่มลายคำจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

ผลของการศึกษาสรุปได้ว่าสามารถกำหนดแนวทาง ได้ 2 แนวทางหลักๆและควรที่จะมีการขับเคลื่อนไปพร้อมกันทั้งสองแนวทางภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ (1) แนวทางการอนุรักษ์การตีกลองปูกาล้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ และ (2) แนวทางการฟื้นฟูการตีกลองปูกาล้านนาของกลุ่มลายคำในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ทั้งสองแนวทางควรต้องมีจัดโครงการเพื่อสามารถขับเคลื่อนแนวทางดังกล่าวให้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่โครงการ “สืบสานภูมิปัญญาการตีกลองปูกาแบบล้านนา”และ โครงการ “ถวายเป็นความรู้การตีกลองปูกาสู่พระภิกษุสงฆ์สามเณร” เป็นต้น

6.2 อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “การอนุรักษ์และฟื้นฟูการติกลองปูลานานาของกลุ่มลายคำในจังหวัด เชียงใหม่” ผู้วิจัยอภิปรายผลในประเด็นดังนี้

การรักษาความเสื่อมสลายทางศิลปวัฒนธรรมล้านนาให้กลับคงสภาพเดิมนั้น เป็นเรื่อง จำเป็นและเร่งด่วนสำหรับการอนุรักษ์ สืบสานและฟื้นฟูให้ดำรงอยู่คู่สังคมล้านนา ด้วยเหตุนี้ เราควร สร้างการเห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งการที่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจำนวนมากได้เสื่อมสลาย ไป เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนไม่เห็นคุณค่าศิลปวัฒนธรรมดังกล่าว รวมถึงการติกลอง ปูลานานาของกลุ่มลายคำ จังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้น ก็ควรให้ความสำคัญในการทำให้ประชาชน ตระหนักถึงคุณค่าศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

(1) ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกเยาวชนให้รักภัยในความเป็นรากเหง้าของตนเอง แนวทาง ของกระบวนการที่มุ่งเน้นกลุ่มเด็กและเยาวชนในการศึกษาและเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของกลองปูลา ความสำคัญและพัฒนาการของการติกลองปูลาในดินแดนล้านนา รวมถึงกระบวนการสอนเกี่ยวกับ ทักษะการติกลองปูลาล้านนา โดยใช้เทคนิคการสอนจากฐานผู้รู้ แบบพี่สอนน้อง แต่มีการประเมิน ความถูกต้องโดยผู้รู้หรือพ่อครู รวมทั้งสนับสนุนการประยุกต์และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการ ติกลองปูลาล้านนา แต่ยังคงส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนรักษาความเป็นต้นฉบับของการติกลองปูลา แบบฉบับลายคำให้คงอยู่ โดยมีการขยายวงกว้างในการให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการติกลองปูลา ล้านนาอย่างต่อเนื่อง

(2) ด้านการดำเนินการกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูการติกลองปูลาล้านนา การสร้างเวที และการเผยแพร่การติกลองปูลาล้านนาของกลุ่มลายคำ จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มจากการให้ความร่วมมือ ในกลุ่มลายคำ จังหวัดเชียงใหม่ ขยายกลุ่มลายคำให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเผยแพร่การติกลอง ล้านนาเป็นวงกว้างมากขึ้น กลุ่มลายคำมีการเข้าร่วมกับชุมชนในการเผยแพร่การติกลองปูลาล้านนา และมีการแสดงเพื่อเผยแพร่ศิลปะการติกลองปูลาอยู่อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ควรมีคนในชุมชนได้มีส่วน ร่วมในการเผยแพร่การติกลองปูลาล้านนาเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนเกิดความสนใจ ให้ความสำคัญกับ ศิลปะพื้นบ้านชนิดนี้ รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมการติกลองปูลาล้านนาให้เป็นกิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่ง ของชุมชน และมีการสร้างเวทีในการเผยแพร่ที่ชัดเจนเป็นหลักแหล่ง มีการสานต่อในการฝึกฝน ปฏิบัติ พัฒนาฝีมือการติกลองปูลาล้านนาอยู่เสมอ

(3) ด้านแนวทางการดำเนินการกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูการติกลองปูลาของกลุ่ม ลายคำในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล กลุ่มลายคำจะมีบทบาทหน้าที่ใน การสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูการติกลองปูลาล้านนาอย่างชัดเจน รวมถึงกลุ่มลายคำต้องเข้าไป

เผยแพร่วรรณกรรมเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูล้านนาและทักษะต่างๆ มากขึ้น โดย วัด มีบทบาทเป็นศูนย์กลางและเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการชี้ให้เห็นความสำคัญกับการตีกลองปูล้านนามากขึ้น และควรมีการบูรณาการในกิจกรรมภายในวัด อาทิ ส่งเสริมกิจกรรมการตีกลองปูล้านนาในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ใ้ใช้ในประเพณีเทศน์มหาชาติ ในขณะเดียวกัน ชุมชน นั้น ควรมีการผนวกการตีกลองปูล้านนาในกิจกรรมของชุมชน อาทิ การนำกลองปูล้านนามาประกอบกับขบวนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนา รวมไปถึงงานประเพณีต่างๆ เช่น ประเพณียี่เป็ง งานไหล งานขบวนแห่ที่สำคัญเกี่ยวกับการเฉลิมฉลองราชพิธีต่างๆ แห่พระพุทธรูปในประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น ทางด้านสถานศึกษานั้น ควรให้การสนับสนุนให้กลองปูล้านนามีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีศิลปวัฒนธรรมประจำปี ทางด้านสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมดังกล่าวเช่นกัน

กลุ่มลาคำ จังหวัดเชียงใหม่และทุกภาคส่วนควรมีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันการตีกลองปูล้านนาเป็นแนวทางหนึ่ง เพื่อเป็นแรงกระตุ้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูล้านนาให้มากยิ่งขึ้น เพราะการแข่งขันการตีกลองปูล้านนานั้น ให้ผลประโยชน์ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูล้านนาได้ หลายประการ เป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้เยาวชนหันมาสนใจศิลปวัฒนธรรม เกิดความกระตือรือร้นในการฝึกซ้อม ฝีมือของตนเองอีก พร้อมทั้งสามารถสร้างความสามัคคีในหมู่คณะการจัดการแข่งขันนั้น ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจได้เป็นวงกว้างจากการประชาสัมพันธ์ ที่สำคัญที่สุด คือ เป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูและเผยแพร่วรรณกรรมตีกลองปูล้านนาได้

การที่จะทำให้พัฒนาการอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูล้านนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ต้องมีประสิทธิภาพนั้น ควรมีการปฏิบัติอนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูล้านนาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และขยายวงกว้างในการเผยแพร่ อนุรักษ์และฟื้นฟูการตีกลองปูล้านนาให้เพิ่มขึ้นต่อไป

6.3 ข้อเสนอแนะ

(1) กลุ่มลาคำ จังหวัดเชียงใหม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรให้การส่งเสริมมีการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและศิลปการตีกลองปูล้านนา โดยการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมเชิงศิลปวัฒนธรรมการตีกลองปูล้านนาลงในหลักสูตรการเรียนการสอน และให้สถานศึกษาในแต่ละชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เช่น การเชิญครูภูมิปัญญามาให้ความรู้กับนักเรียน การนำผลงานของศิลปินไปแสดงในสถานศึกษา และการจัดแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมไว้ภายในท้องถิ่น

(2) ควรส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้สนับสนุนและให้ความสำคัญในการแสดงและการเผยแพร่ในด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งการติกลองโบราณล้านนา ศิลปะการแสดงโบราณ เพื่อเป็นการสนับสนุนผลงานด้านศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ

(3) การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม โดยการสนับสนุนเงินทุนให้กับกลุ่มเยาวชน และกลุ่มคนที่มีความเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม เพื่อจัดทำสื่อที่มีคุณภาพสำหรับการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมล้านนา โดยอาจจะมีหลักเกณฑ์ในการสนับสนุนที่ชัดเจน รวมทั้งอาจจะเป็นรูปแบบการพิจารณาเป็นรายโครงการ และใช้สื่อที่หลากหลายในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมล้านนา รวมทั้งการติกลองปู่จาล้านนา เช่น ภาพยนตร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องสั้น ละคร เป็นต้น

(4) กลุ่มลายคำ มีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมที่ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการติกลองปู่จาล้านนาในกลุ่มเด็กและเยาวชน

การอนุรักษ์และฟื้นฟูการติกลองปู่จาล้านนาต้องอาศัยกลุ่มคน และคนที่มีใจรักและต้องชัดเจนในสิ่งที่จะทำการสืบสาน สร้างสรรค์ สืบทอด และเผยแพร่ให้เป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะการติกลองปู่จาล้านนาให้คงอยู่เป็นอัตลักษณ์หนึ่งของดินแดนล้านนาสืบไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved